

SUOMALAINEN OHJELMISTOLIIKETOIMINTA 2006 Ohjelmistoyrityskartoitus 2007

Mikko Rönkkö, Eero M. Eloranta, Hanna Mustaniemi, Olli-Pekka Mutanen,
professori Jyrki Kontio

TEKNILLINEN KORKEAKOULU
Ohjelmistoliiketoiminnan laboratorio
TURUN YLIOPISTO
Ohjelmistojen tuotteistamisen tutkimusryhmä

Tutkimuksen taustatietoja

Tutkimuksen toteutus

- Tutkimus toteutettiin kymmenettä kertaa ja siitä vastasi Teknillinen korkeakoulu yhteistyössä Turun Yliopiston kanssa
- Tutkimuksen yhteistyökumppaneina ovat Teknoliateollisuus, Tekes, ICT Turku, Jokapaikan tietotekniikka –osaamiskeskus/Culminatum, ETLA, KTM, Ohjelmistoyrittäjät ry sekä Tilastokeskus
- Kysely toteutettiin touko-kesäkuussa ja sillä pyrittiin tavoittamaan kaikki Suomen ohjelmistotuoteyritykset
- Kutsu kyselyyn lähetettiin postitse ja sähköpostitse yhteensä 2 616:lle yritykselle
 - Vastauksia saatiin 342 (v. 2005 233), joista 287:lla (163) oli omaa ohjelmistotuoteliiketoimintaa vuonna 2006
- Arvioinnin mukaan omaa ohjelmistotuoteliiketoimintaa harjoittavia yrityksiä oli Suomessa vuoden 2006 lopussa noin 1 000
- Omaa ohjelmistotuoteliiketoimintaa harjoittavia yrityksiä tavoitettiin 287
 - Yritysten vastausten lisäksi kyselyssä käytettiin aineistoa useammasta eri julkisesta tietolähteestä
 - Tutkimuksessa analysoitu yritysjoukko muodostaa arviolta yli 77% koko toimialan liikevaihdosta ja yli 84% kansainvälisestä liiketoiminnasta

Tutkimuksen kohde: Suomalainen ohjelmistotuoteliiketoiminta

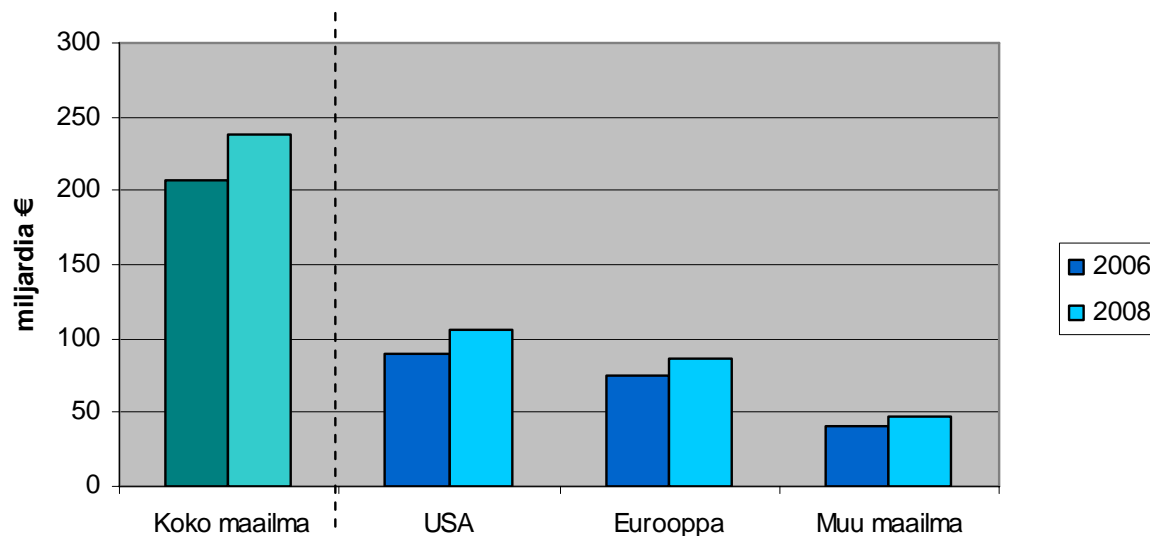
- Ohjelmistotuoteliiketoiminta on liiketoimintaa, joka perustuu omien ohjelmistotuotteiden myyntiin lisensseinä tai palveluina sekä kiinteästi näihin ohjelmistoihin liittyviin muihin palveluihin.
- Suomalainen yritys on Suomeen rekisteröity yritys.
 - Suomalaisen konserniyhtiön kaikki tytäryhtiöt myös ulkomailla luetaan suomalaisen yrityksen toiminnaksi.
 - Ulkomaalaisen konserniyhtiön suomeen rekisteröidyn tytäryhtiön oma toiminta luetaan suomalaisen yrityksen toiminnaksi.
- Suomalainen ohjelmistotuoteliiketoiminta on suomalaisen yrityksen harjoittamaa ohjelmistotuoteliiketoimintaa.
- Ohjelmistotuoteliiketoiminta on noin kolmannes koko tietojenkäsittelypalvelualan⁽¹⁾ liikevaihdosta.⁽²⁾

1 Tilastokeskuksen toimialaluokka 72

2 Tyrväinen et al. 2004

Maailmanlaajuinen ohjelmistotuoteliiketoiminnan kehitys 2006 (EITO2007*)

- Maailmanlaajuinen ohjelmistotuotemarkkina vuonna 2006 oli 207 miljardia € ja se kasvoi edellisvuodesta 7,4 %
- Euroopan ohjelmistotuotemarkkinan koko 2006 oli 76 miljardia € (USA: 90 mrd.€) ja se kasvoi edellisvuodesta 6,6 % (USA: 8,4 %)

* European Information Technology Observatory

Tutkimuksen keskeiset tulokset

Suomalainen ohjelmistotuoteliiketoiminta 2006

- Ohjelmistotuoteliiketoiminnan liikevaihto kasvoi 13 % *(9,2 %) ja oli 1,41 miljardia €
 - Kansainvälinen liikevaihto kasvoi 9,8 %* ja oli 514 M€
 - Kotimaan liikevaihto kasvoi 15,3 %* ja oli 894 M€

- Ala työllisti 13 000 ohjelmistoalan ammattilaista (12 340). Alalla työskentelevien määrä kasvoi 5,1 %

- Vastanneiden yritysten kannattavuus (tulos/lv) oli 5,6 %** vuonna 2006 (2,8 %).

* Toimialan kokoa on arvioitu eri tekniikalla kuin vuonna 2005 ja tästä syystä toimialan kokoarviot eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Kasvuluku on laskettu vertaamalla edellisvuoden aineistoa tämän vuoden aineistoon ja se on vertailukelpoinen.

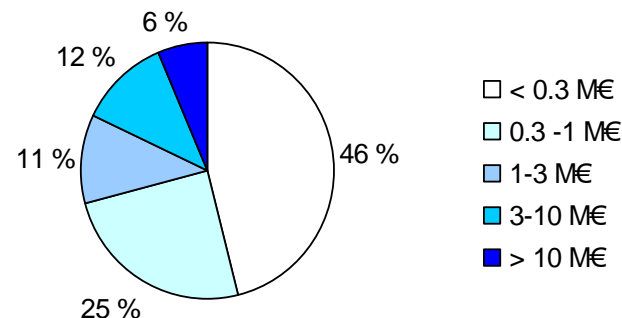
** Ero vuosien 2005 ja 2006 välillä selittyy käytännössä kokonaan analyysitekniikoiden eroilla.

Kyselyyn vastanneiden ohjelmistoyritysten perustietoja

- Tutkimuksessa analysoitu yritysjoukko edustaa 77 % koko alan liikevaihdosta
- Yritysten ikä keskimäärin 11 vuotta
- **Sijainti:** toimiala on hyvin keskittynyttä
 - 75 % yrityksistä sijaitsee kasvukeskuksissa yliopistojen ja teknologiakeskusten läheisyydessä
 - Pääkaupunkiseudulla yrityksistä 57 %, isoista yrityksistä 72 % (ohjelmistotuoteliiketoiminnan lv > 3 M €)
- **Kannattavuus:** keskimäärin 5,6 % (2,8 %)
 - 22 %:lla yrityksistä kannattavuus yli 15 % (24 %)
 - Vastanneista yrityksistä 17% teki tappiota (15 %)

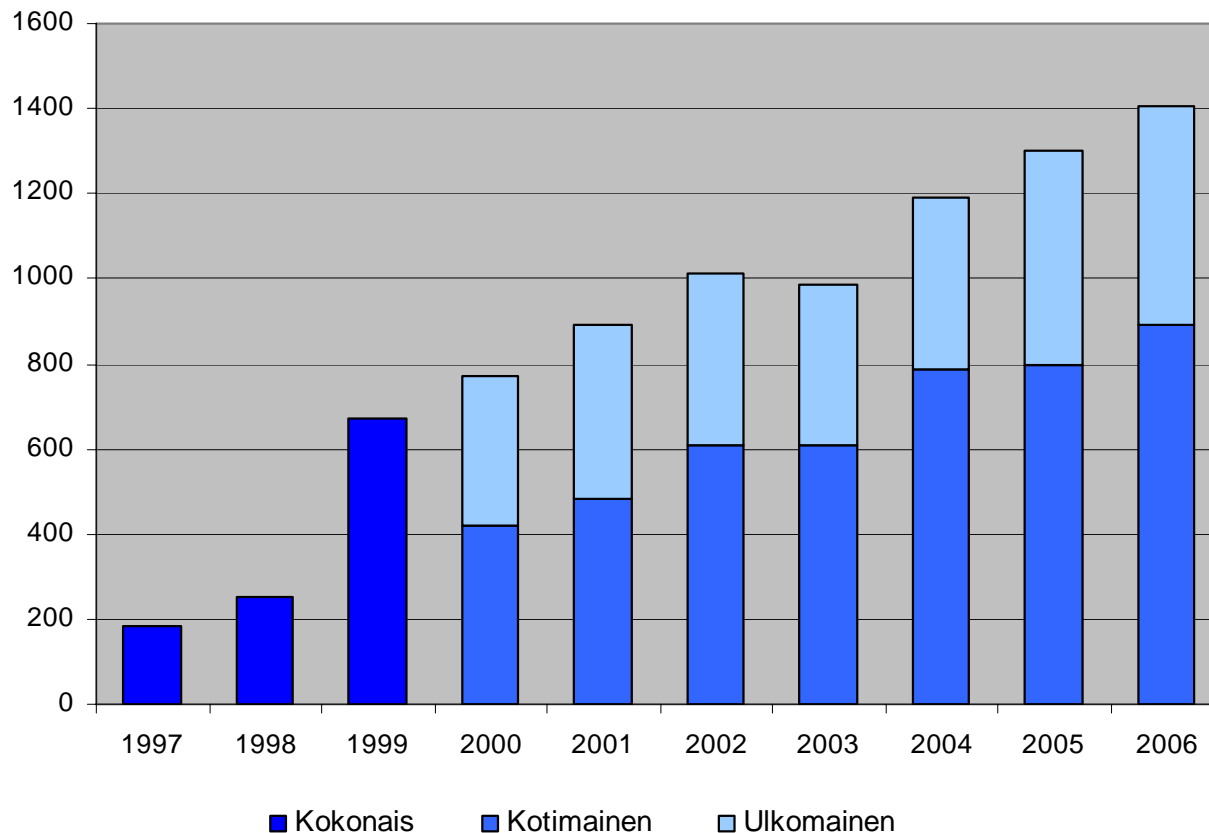
Vastanneiden yritysten jakauma ohjelmistotuoteliiketoiminnan mukaan

- **Koko:** suurin osa yrityksistä on pieniä tai keski-suuria
 - 46 %:lla yrityksistä oman ohjelmistotuoteliiketoiminnan liikevaihto alle 300 000 €
 - Keskimääräinen ohjelmistotuoteliiketoiminnan osuus kokonaisliikevaihdosta 71 % (68 %)
 - Kokonaisliikevaihto / kokonaishenkilöstö 110 000 € (109 000 €)
 - 41 % alle 5:n hengen yrityksiä (32 %)

Ohjelmistotuoteliiketoiminnan liikevaihdon kehitys 1997 – 2006 *

- Ohjelmistotuoteliiketoiminnan liikevaihto kasvoi 13,1 %** ja oli 1,41 miljardia.
- Kansainvälisen liiketoiminnan arvo kasvoi 9,8 % ** ja oli 37 % toimialan liikevaihdosta.
- Kotimaisen liiketoiminnan arvo kasvoi 15,3 % **.

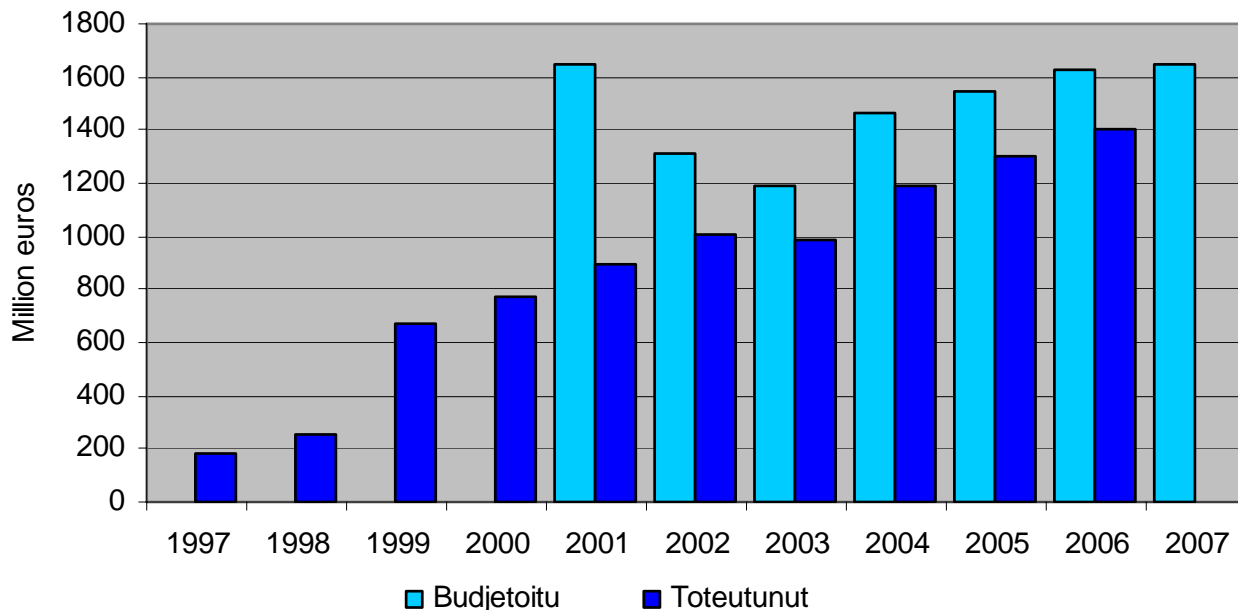
* Ekstrapoloitu toimialan yritysten kokonaislukumäärää vastaavaksi

** Toimialan kokoa on arvioitu eri tekniikalla kuin vuonna 2005 ja tästä syystä toimialan kokoarviot eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Kasvuluku on laskettu vertaamalla edellisvuoden aineistoa tämän vuoden aineistoon ja se on vertailukelpoinen.

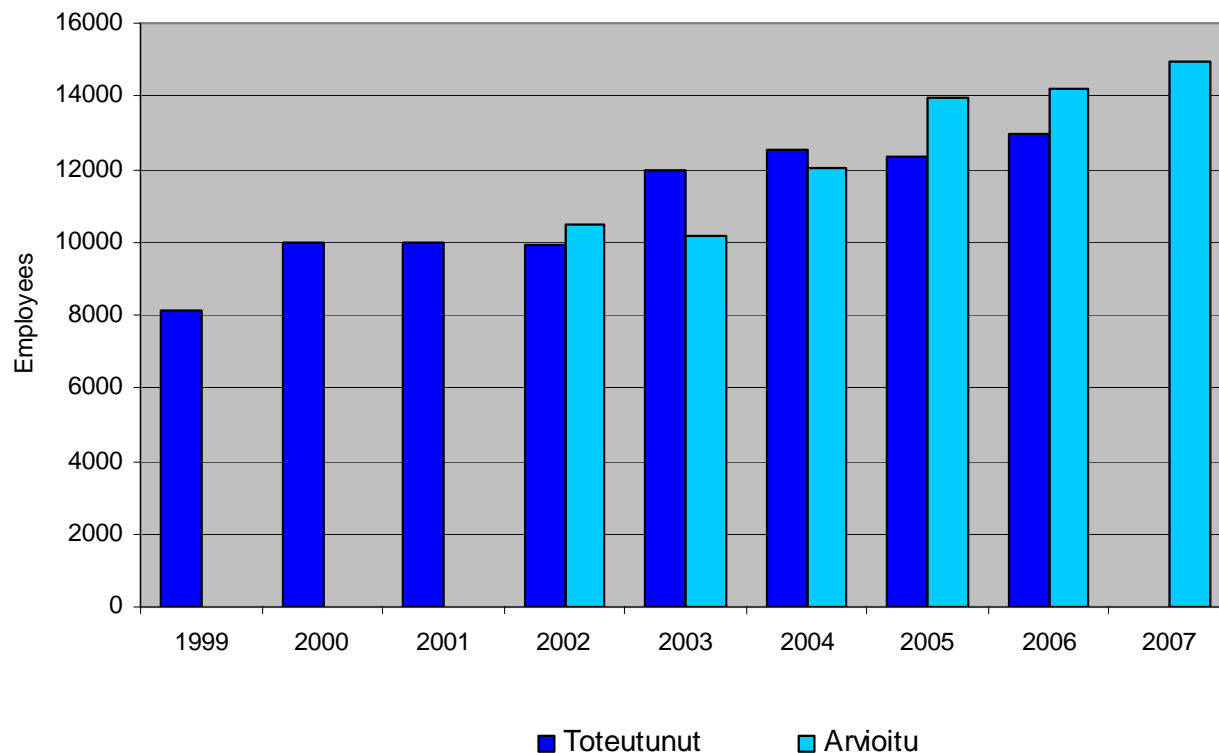
Ohjelmistotuoteliiketoiminnan liikevaihdon kehitystrendi *

- Yritysten liikevaihtoennusteet edelleen nousussa, mutta selkeästi maltillisempia.
- Toteutuneet liikevaihdot ovat vuosittain seuranneet budjetoituja lukuja, mikä ennustaa alan kasvun hidastumista vuonna 2007.

* Ekstrapoloitu toimialan yritysten kokonaislukumäärää vastaavaksi

- Ohjelmistotuoteliiketoiminnan henkilöstömäärä kasvoi +5,1%
- Ala työllistää arvioilta 13 000 (12 340) työntekijää.
- 61% henkilöstöstä työskentelee yli 3 M€ ohjelmistotuoteliikevaihdon yrityksissä.
- Vuoden 2007 arvioitu kasvu perustuu pienten yritysten kasvamiseen. Suuret eivät usko kasvattavansa henkilöstönsä määrää.

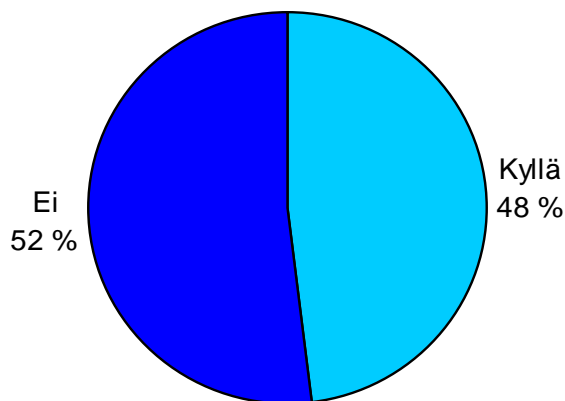

* Ekstrapoloitu toimialan yritysten kokonaislukumäärää vastaavaksi

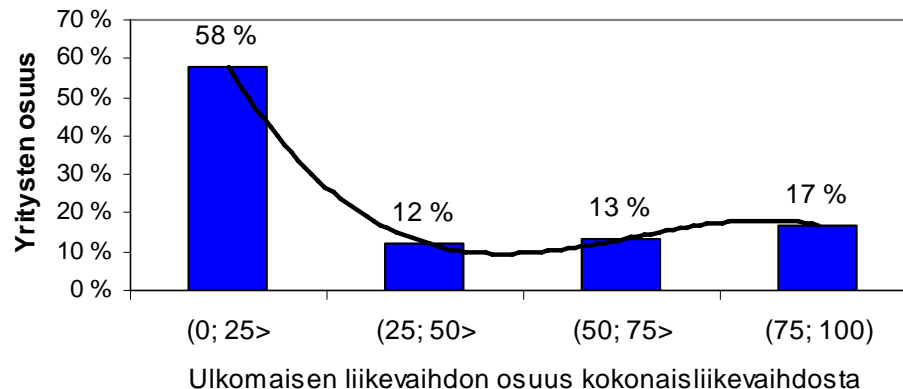

Kansainvälinen liiketoiminta

Liikevaihtoa ulkomailta

Ulkomaisen liikevaihdon osuus

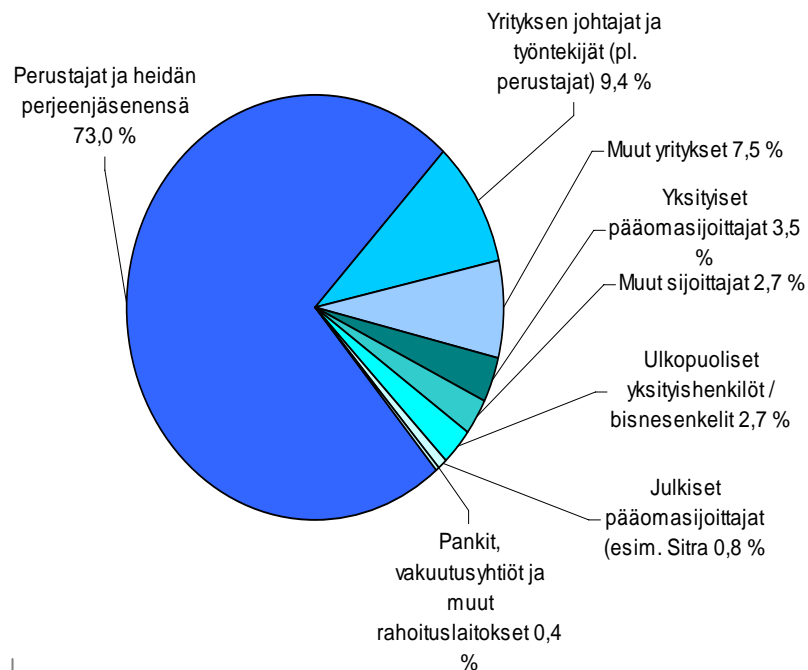
- 48%:lla yrityksistä kansainvälistä liikevaihtoa (59%: 2005)
- Kv. liiketoiminnan osuus kv. liiketoimintaa harjoittavissa yrityksissä pysynyt muuttumattomana 33 % (33% 2005)
- Suurimmalla osalla yrityksistä vain vähän kansainvälistä liiketoimintaan, mutta osa erittäin kansainvälisiä
- Mobiili- ja pankkitoimiala kansainvälisimmät kohdetoimialat
- Kansainvälistä liiketoimintaa keskimäärin 9,9 maahan (7,8)
- Yleisimmät kohdemaat Ruotsi, USA ja Saksa (samat kuin 2002 - 2005)
- Suoravienti ja ulkomainen jälleenmyyjä/agentti yleisimmät ulkomaan myynnin toimintamuodot: (samat 2002 - 2005). Internet-jakelu kolmanneksi suosituin toimintamuoto.*

* Internet-jakelun nouseminen suosituksi muodoksi selittyy suurimmaksi osaksi tutkimuksen paremmalla kattavuudella pienten yritysten suhteen. Tässä joukossa on paljon puhtaasti internetissä toimivia yrityksiä.

Yritysten omistus* ja rahoitus

- Omistus pääosin 73 %* (69 %) perustajilla ja perheenjäsenillä
- 3,5 %* (6 %) omistuksesta yksityisillä pääomasijoittajilla
- Yli 87% yrityksistä kokonaan suomalaisessa omistuksessa
 - Keskimäärin 7,4 % omistuksesta ulkomailla (6,1%)
- 36% yrityksistä ilmoitti aikovansa hakea ulkopuolista rahoitusta seuraavan kahden vuoden aikana (36 %)
- Suosituimmat rahoitusmuodot on rahoituksen hakijoiden joukossa
 - * Julkinen rahoitus 69 %
 - * Riskirahoitus 60 %
 - * Yksityissijoittajat 40 %

- Rahoituksen hakeminen on selkeästi suosituinta pienten ja viimeisen kahden vuoden aikana nopeasti kasvaneiden yritysten keskuudessa, joilla on voimakkaita kansainvälistymispyrkimyksiä.

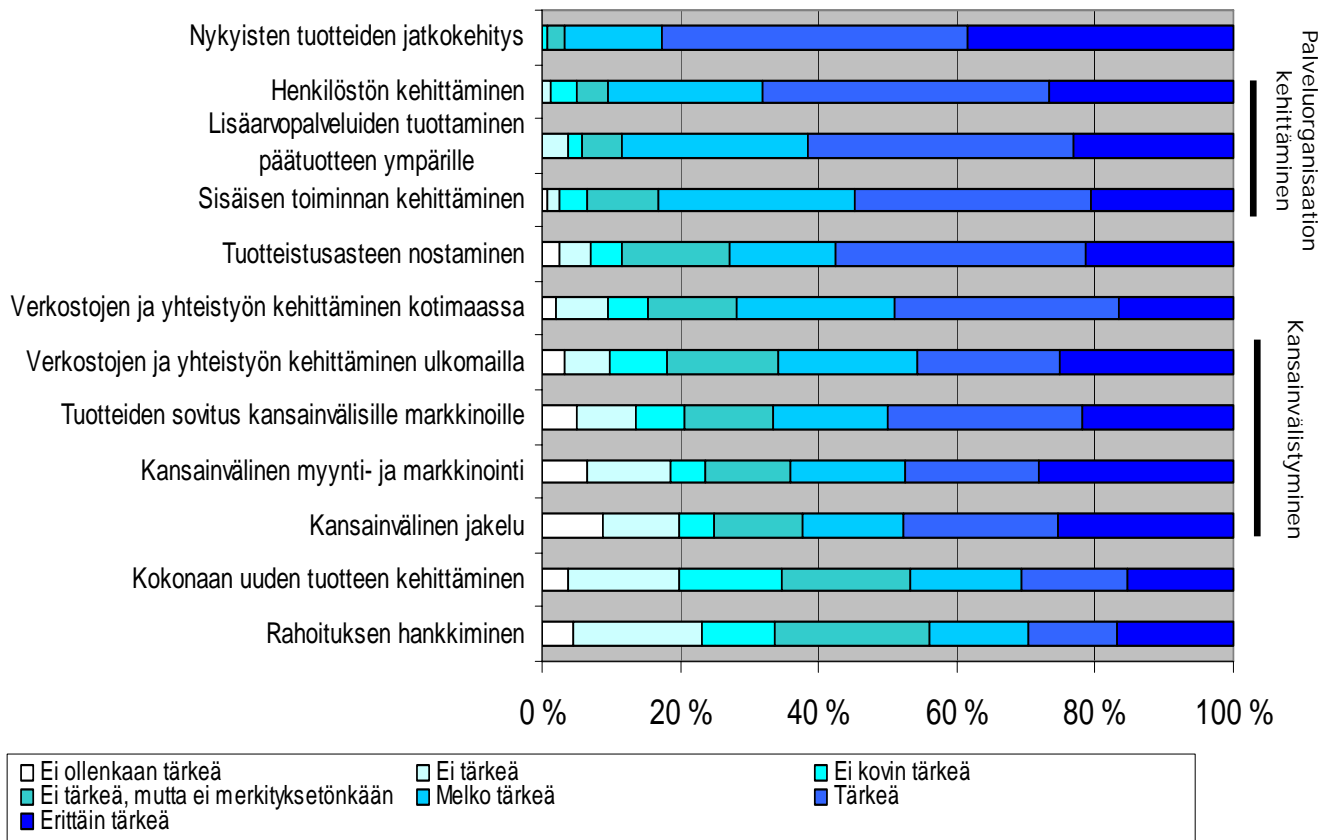
* Omistusprosentti on vastanneiden yritysten omistusosuuksien keskiarvo.

Yritysten toiminnan kehittäminen

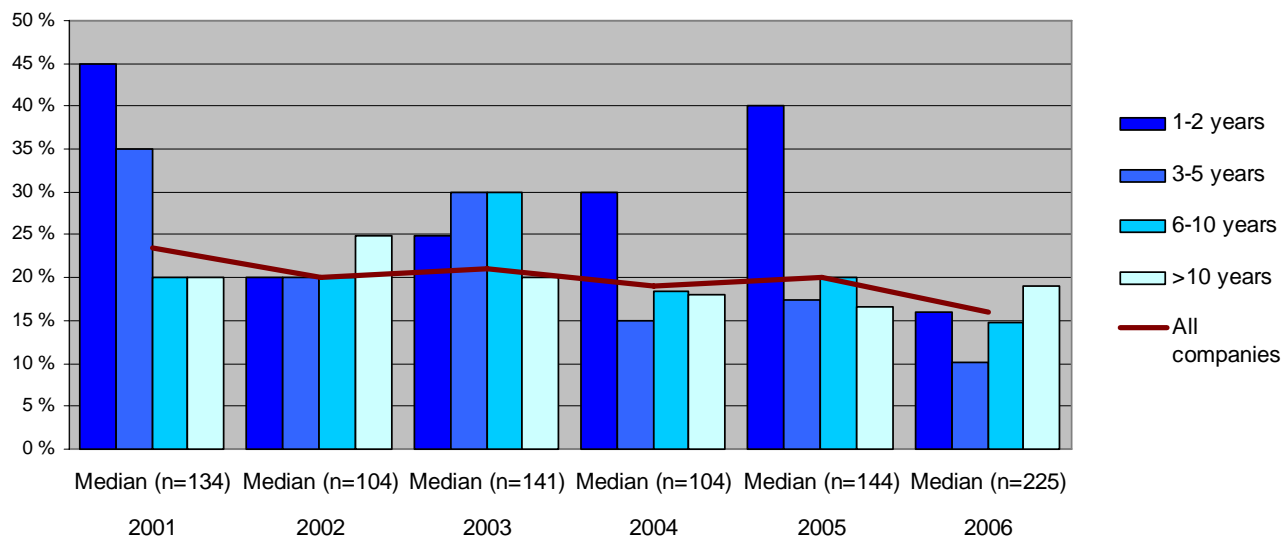
Toiminnan kehittämiskohteet

- Tärkein kehityskohde edelleen nykyisten tuotteiden jatkokehitys
- Valtaosa kehittämiskohteista liittyy kansainvälistymiseen ja palveluorganisaation kehittämiseen
- Erityisesti suuret yritykset panostavat kansainvälisen toiminnan kehittämiseen
- Alan yritysten toiminta on vakiintunutta, rahoituksen hankkiminen ja uuden tuotteen kehittäminen vähiten tärkeitä kehittämiskohteita

Tuotekehitys

T&K-panokset yritysten ikäluokittain (% lv:sta)

- Tuotekehityspanostukset laskeneet suhteessa liikevaihtoon lievästi vuodesta 2001 lähtien
- Vanhempien ohjelmistoyritysten panostukset kasvaneet, nuorempien laskeneet voimakkaasti*
- Koko alan tuotekehityspanosten mediaani on 16 % kokonaisliikevaihdosta
- Keskeisimmät tuotekehitysalueet yrityksissä:
 - Lisäarvopalveluiden kehittäminen
 - Tuotteistusasteen nostaminen
- Open source -pohjaisten ohjelmistojen käyttö lisääntynyt*:
 - 15% yrityksistä käyttää ohjelmistotuotteissaan merkittävässä määrin avoimen lähdekoodin ohjelmistoja (12%)

* Tulokset selittyvät pääasiassa paremmalla pienten ja jo etabloituneiden yritysten kattavuudella

Johtopäätökset

Ohjelmistotuoteliiketoiminnan nykytila ja kehittämisaalueet

■ Nykytila

- Ohjelmistoalan kasvu jatkuu, trendissä ei huomattavia muutoksia
- Ala siirtyy kypsempään vaiheeseen ja vakiintuu
 - Yritysten kehityskohteet liittyvät enemmän liiketoiminnan säilyttämiseen ja asteittaiseen kehittämiseen kuin sen voimakkaaseen uudistamiseen
 - Yritysten keski-ikä 11 vuotta
- Julkinen rahoitus suosituin rahoitusmuoto rahoitusta hakevien yritysten joukossa
- Viimeisen viiden vuoden aikana nopeimmin kasvaneet yritykset:
 - Käyttävät muita yleisemmin yksityisiä pääomasijoitusyhtiöitä
 - Ovat kansainvälisempiä kuin muut yritykset

■ Alan kehittämisaalueet

- Yritysten kansainvälistymispyrkimyksiä tuettava edelleen
- Yksityistä pääomasijoittamista ohjelmistoalan yrityksiin kehitettävä
- Alan kasvuyritysten tunnistamiseen ja tukemiseen panostettava voimakkaan kasvun esteiden poistamiseksi
- Internet-pohjaisten myynti- ja jakelumallien hyödyntäminen antaa mahdollisuuden kasvattaa kansainvälisen liiketoiminnan osuutta erityisesti pienissä yrityksissä
- Alan osaavan työvoiman saatavuus turvattava kasvun mahdollistamiseksi

Yhteenveto

- Suomen ohjelmistotuotetoimiala kasvoi alan maailmanlaajuista kasvua nopeammin
- Alan odotetaan kasvavan edelleen vuonna 2007, mutta kasvuvauhti hidastunee
- Yritykset hakevat rahoitusta pääasiassa kansainvälistymiseen, mikä mahdollistaa nopeamman kasvupolun
- Tuotekehityspanostukset ovat edelleen lievässä laskusuunnassa
- Palveluorganisaation kehittäminen ja kansainvälistymispyrkimykset olivat merkittävimmät yritysten toiminnan kehittämisen osa-alueet vuonna 2006

Ohjelmistoyrityskartoitus 2007

Tutkimuksen rahoittajia vuonna 2007 olivat:

Teknologia
teollisuus

Jokapaikan tietotekniikka
-osaamiskeskus

Yhteystiedot

- Vastaava tutkija Mikko Rönkkö
mikko.ronkko@tkk.fi
 - 050 387 8155
- Projektikoordinaattori Olli-Pekka Mutanen
olli-pekka.mutanen@tkk.fi
 - 0400 444 609
- Professori Jyrki Kontio
ohjelmistotuoteliiketoiminnan laboratorio
jyrki.kontio@tkk.fi
 - 040 823 2800
- Verkossa: www.sbl.tkk.fi/oskari/

